

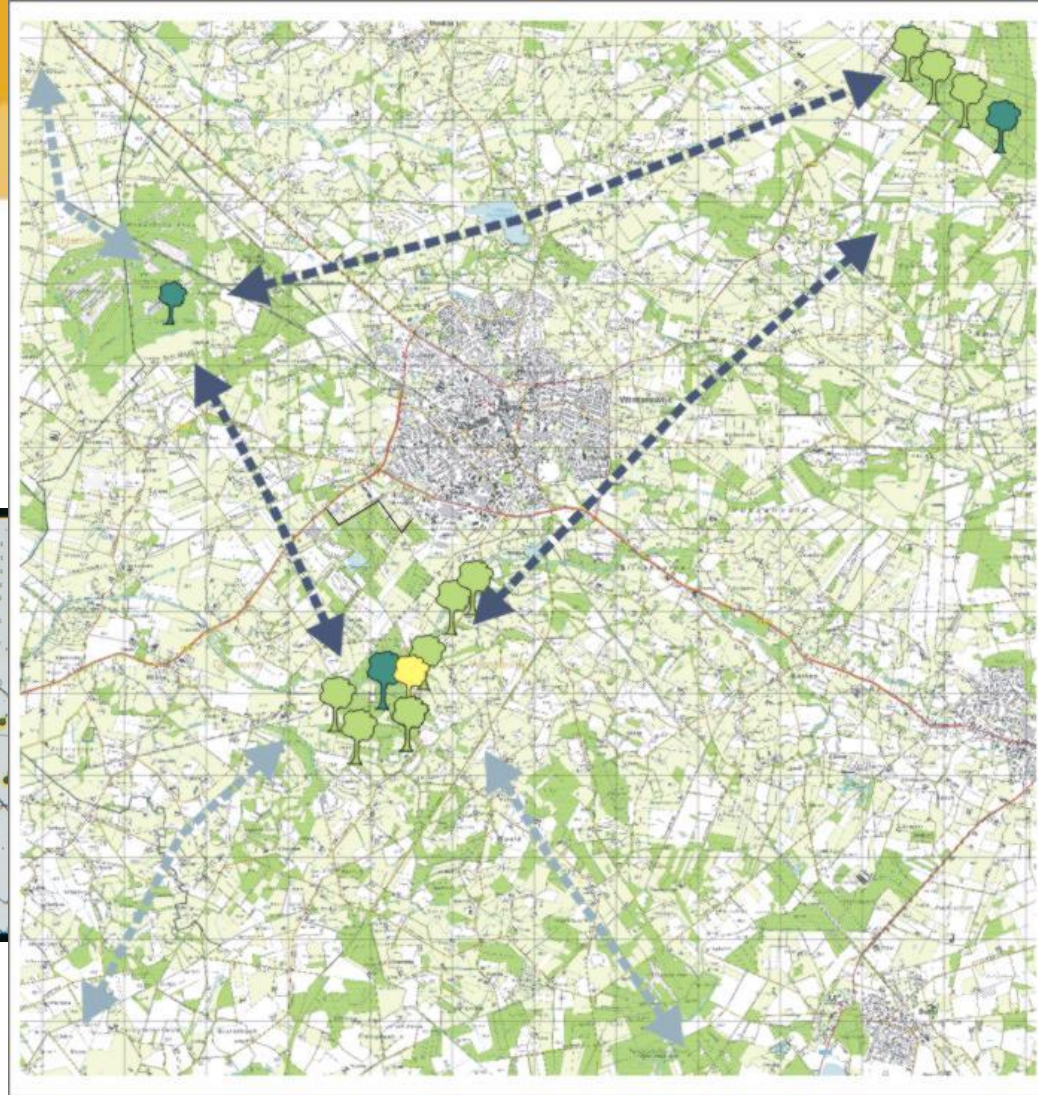
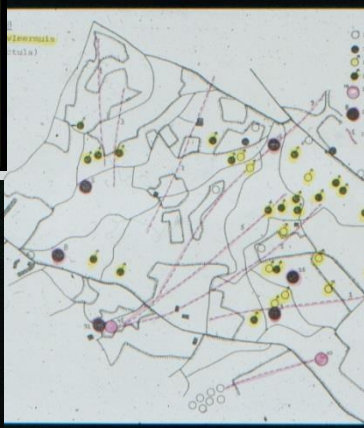
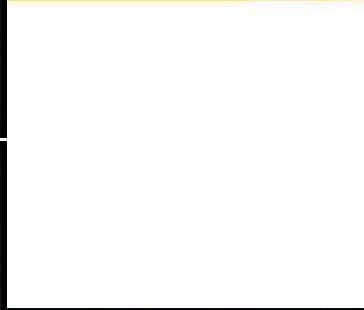
Een netwerk voor vleermuizen

**overleven
energie-management**

Herman Limpens

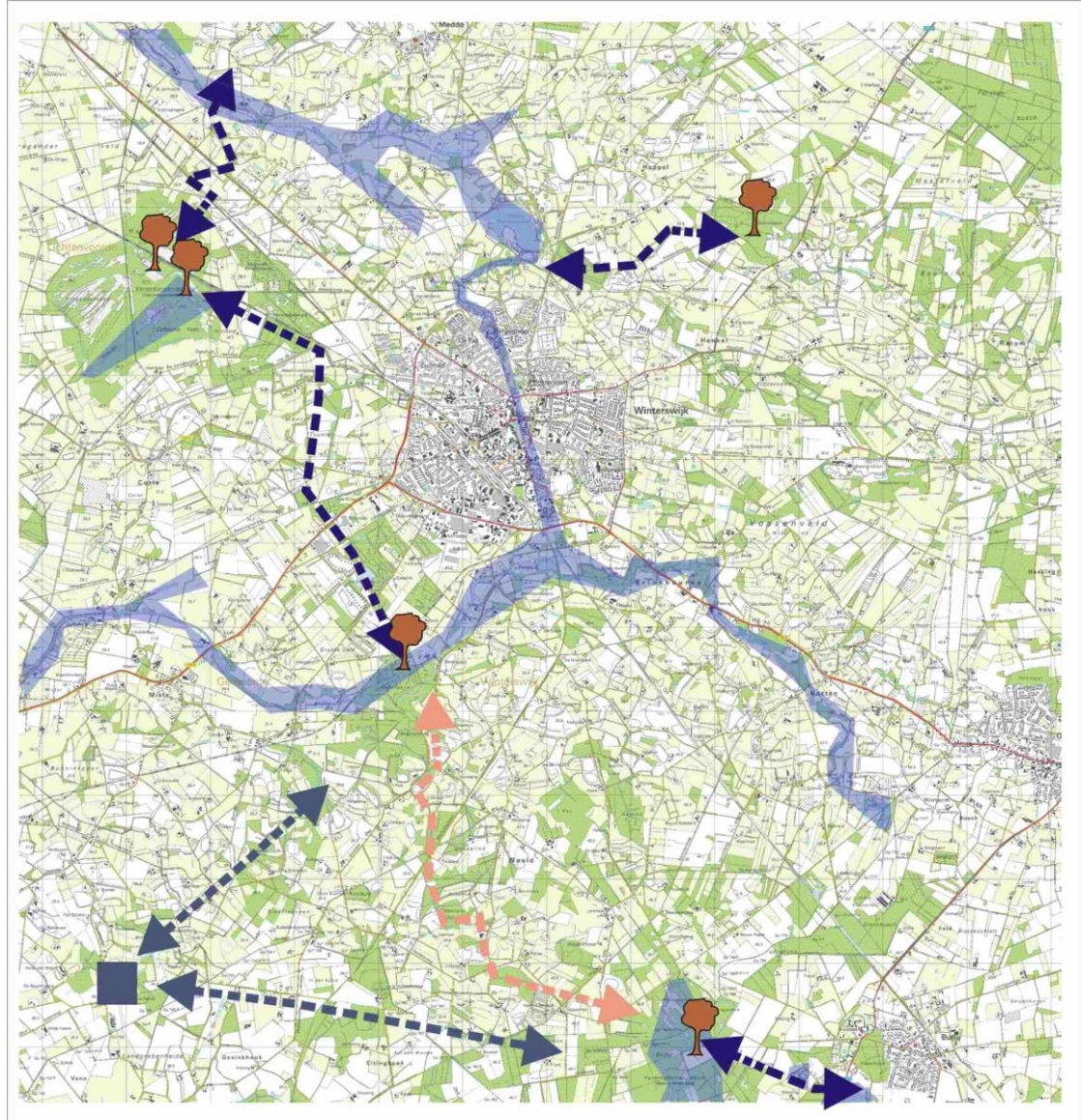

mmv Eric Jansen &
Marcel Schillemans

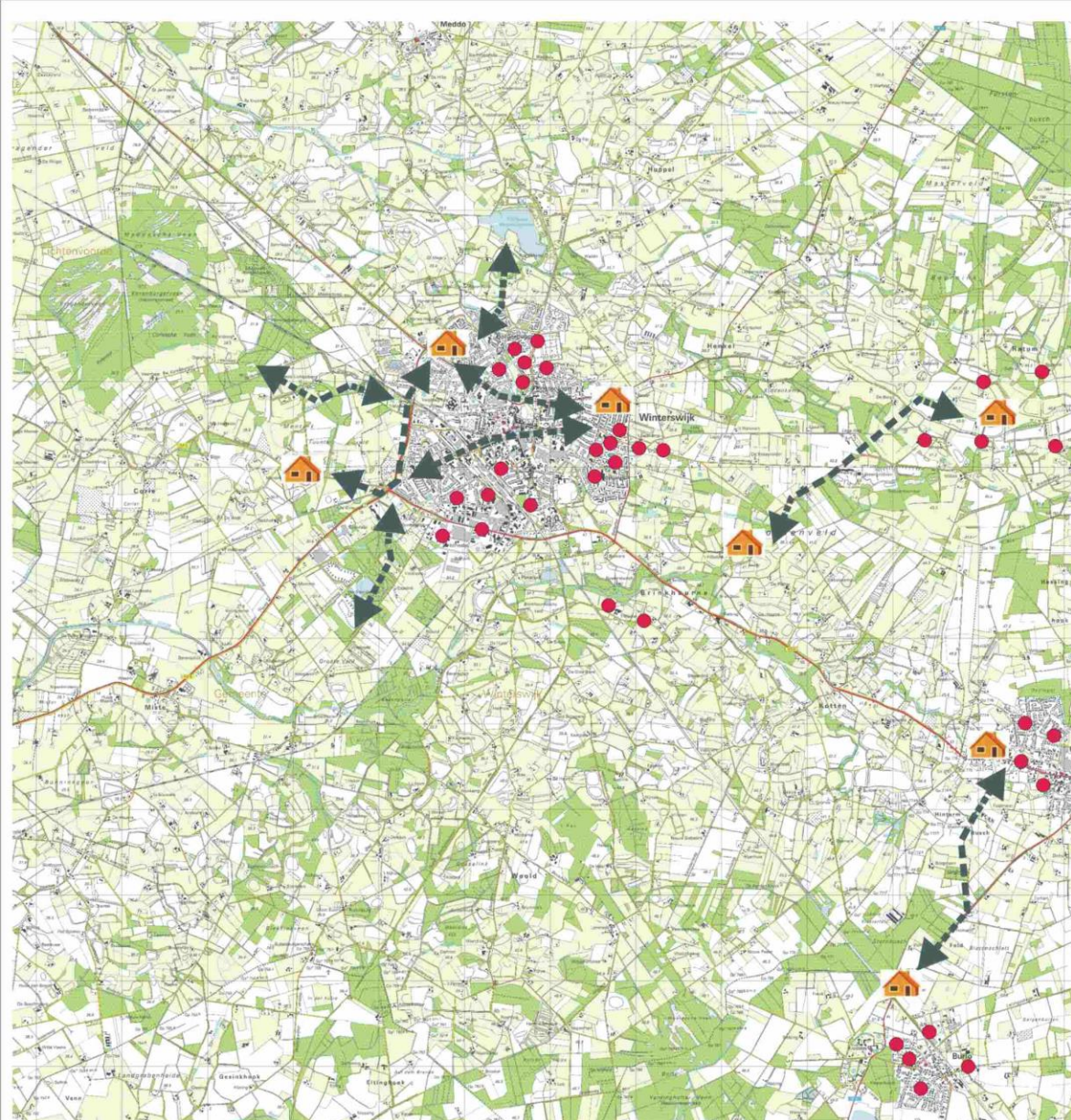

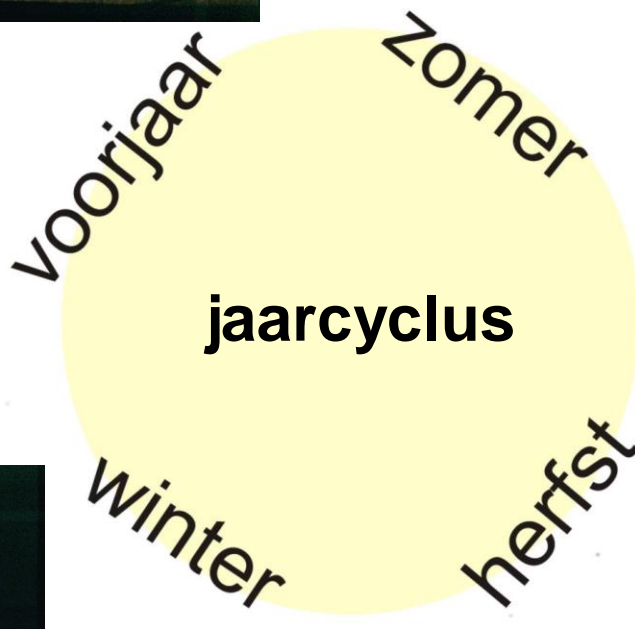
Een netwerk van leefgebieden met verschillende functies
verblijfplaatsen + vliegroutes + jachtgebieden
verbindingsroutes populaties / dispersie
'migratie' routes

Netwerk voor vleermuizen

netwerk voor vleermuizen

overleven energie-management

J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
jaarcyclus											
					tijdelijk	zomerverblijfplaats ♀ ♀			tijdelijk verblijf		
winterverblijf			verblijf	(kraam)verblijfplaats ♀ ♀			paarverblijf / territorium			winterverblijf	
winterslaap			trek	kraamtijd			paartijd / trek			winterslaap	
				zwermfase						zwermfase	
				paartijd							

'vleermuiskolonie'

- samenhangende sociale groep
- onderling verwant
- matriarchaal

- in loop seizoen → **netwerk !! ??**

**overleven
energie-management**

Individu / kraamkolonie

Vleermuizen bewonen een **netwerk**:

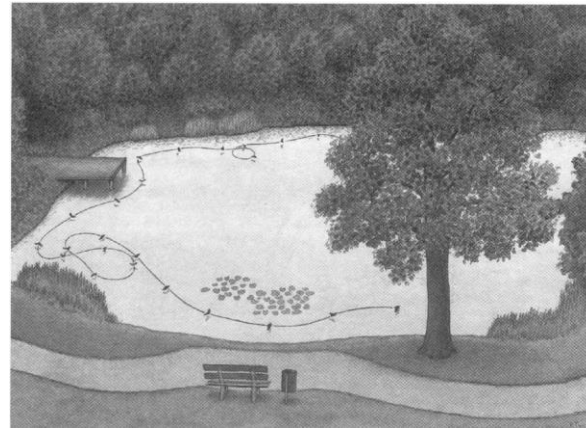
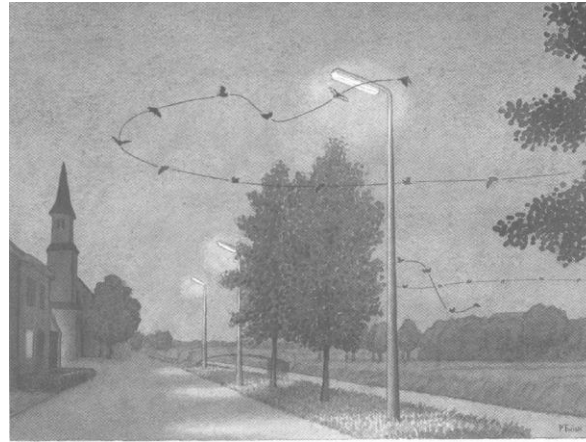
→ **dynamisch** en volgens **jaarcyclus** gebruikt
netwerk van
zeer verschillende **functionele deelleefgebieden**
in het **landschap**.

Hoe te benaderen?

ecologie / wetgeving / inventarisatie

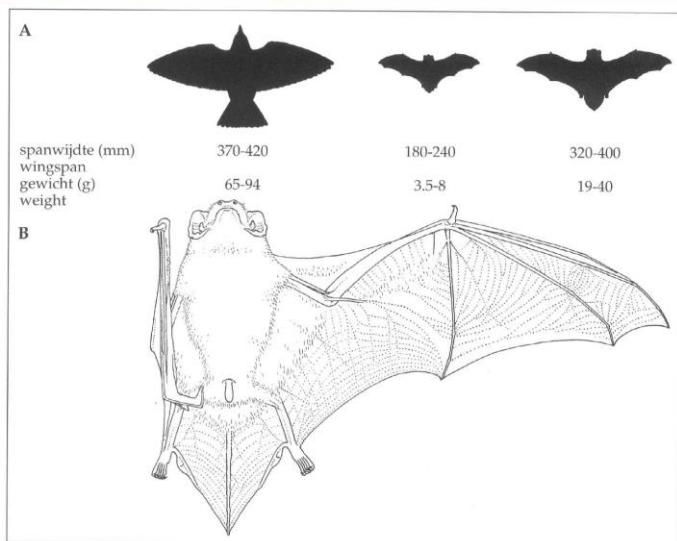

Soorten verschillen

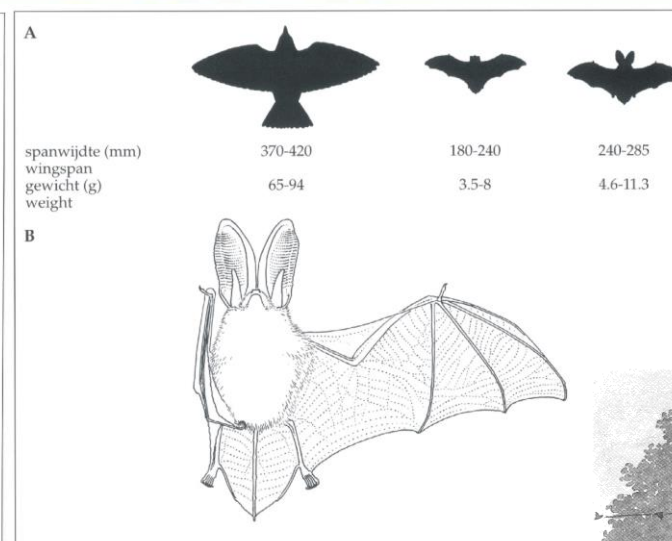

Ondanks verschillen → model netwerk ← **'soortengroep'** benaderen
→ model **meer / minder** → alle soorten,

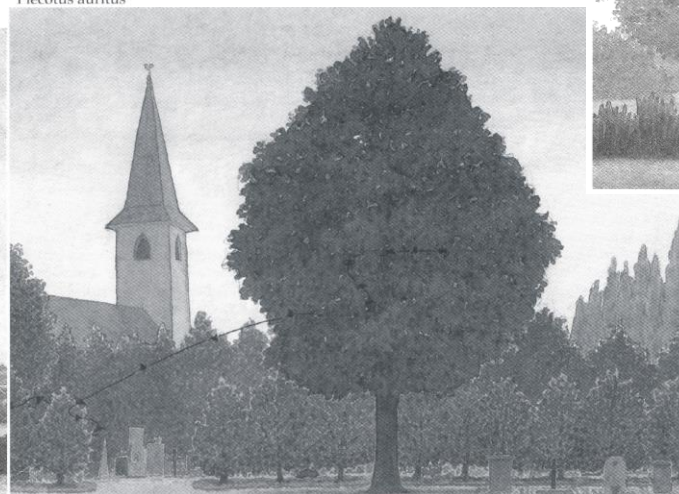
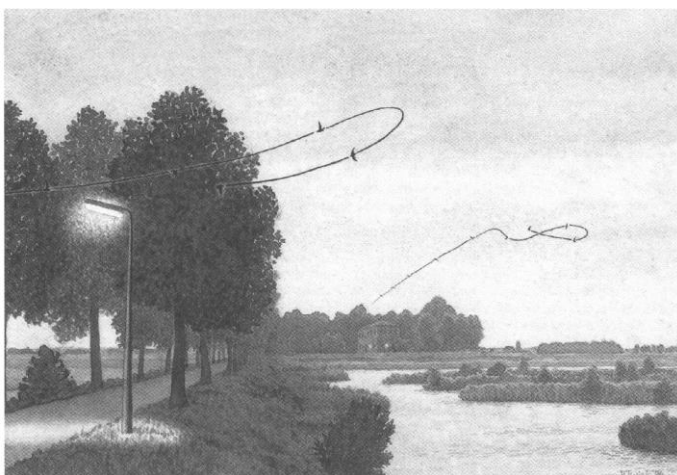
Soorten verschillen

figuur 20.1
Rosse vleermuis
Nyctalus noctula

figuur 27.1
Gewone grootoorvleermuis
Plecotus auritus

Netwerk voor vleermuizen

	Gebieds-grootte zomer	km ²	afstanden in zomer	km	groter - kleiner netwerk van verblijfplaatsen	Hoe vaak verhuizen tussen verblijfplaatsen	Hoe vaak wisselen tussen gebieden
gewone dwergvleermuis	●●●●	8-12	●●●●	15-20	●●●●	●●●	●●
ruige dwergvleermuis	●●●●●	10-15	●●●●●	20-30	●●●	●●●	●●
kleine dwergvleermuis	●●●	5-10	●●●	10-15	●●●	●●●	●●
rosse vleermuis	●●●●●●●●	40-80	●●●●●●●●	40-60	●●●●●	●●●●●	●●●●●
bosvleermuis	●●●●●●	25-50	●●●●●●	30-50	●●●●●	●●●●●	●●●●●
Laatvlieger	●●●●●	10-15	●●●●●	20-30	●●●●	●●●●	●●●
noordse vleermuis	●●●●●	10-15	●●●●●	20-30	●●●	●●	●●
tweekleurige vleermuis	●●●●●●	25-50	●●●●●●	30-50	?	?	?
mopsvleermuis	●●●●●●	25-50	●●●●●●	30-50	●●●●●	●●●●●	●●●
Gew. grootoorvleermuis	●●	5-10	●●	5-10	●●●	●●●	●●●
grijze grootoorvleermuis	●●	5-10	●●	5-10	●●●	●●●	●●●
vale vleermuis	●●●●●●	25-50	●●●●●●	30-50	●●●	●●	●
watervleermuis	●●●●	8-12	●●●●	15-20	●●●●	●●●●	●●●
meervleermuis	●●●●●●●●	40-80	●●●●●●●●	40-60	●●●	●●	●
Franjestaart	●●●	5-10	●●●	10-15	●●●●●	●●●●●	●●●●●
ingekorven vleermuis	●●●	5-10	●●●	10-15	●	●	●
Bechstein's vleermuis	●●	5-10	●●	5-10	●●●●●	●●●●●	●●●●●
baardvleermuis	●●●	5-10	●●●	10-15	●●●	●●●	●●
Brandt's vleermuis	●●●	5-10	●●●	10-15	?	?	●●

Welke functionaliteit → **specifiek deel landschap**,

*boom, laan, bosperceel, bunker,
vijver, rivier, kerk, woonhuis,
complex-gebouw of wijk, ...*

..... vervult/kan vervullen?

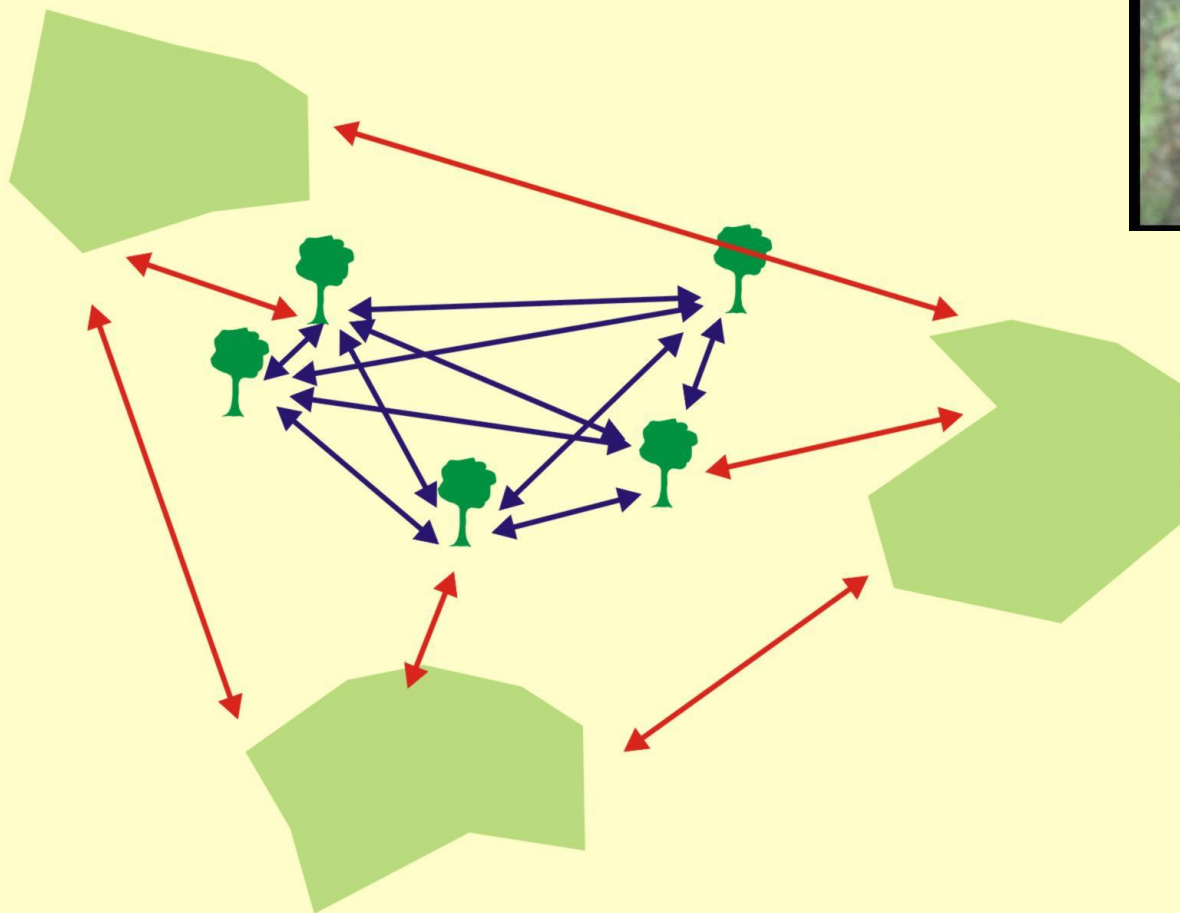
is afhankelijk van:

- soort, geslacht, leeftijd, conditie
- seizoen,
- weersomstandigheden, regionaal klimaat

- kwaliteit 'object' / 'landschap'

tussenverblijf	→	route(s) + foerageergebieden	←	migratie
zomerverblijf – kraamverblijf microlocaties	→	routes + foerageergebieden	←	zwangerschap + kramen + jongen
paarterritorium – paarverblijf	→	routes + foerageergebieden	←	paren + migratie
zwermlocatie - paarverblijf	→	routes + foerageergebieden	←	paren + migratie
winterverblijf microlocaties	→	routes foerageergebieden	←	migratie + pre/post + overwinteren

Netwerk voor vleermuizen

Zomer / kraam verblijven

'grot' → als klimaat warm genoeg
→ als voldoende voedsel

**overleven
energie-management**

'Rotsspleet' → spleten/ruimtes gebouwen
→ Warmte van gebouw
→ warmte van zon
→ Temperatuurgradiënten.
→ gebufferd / stabiel → warmte vasthouden

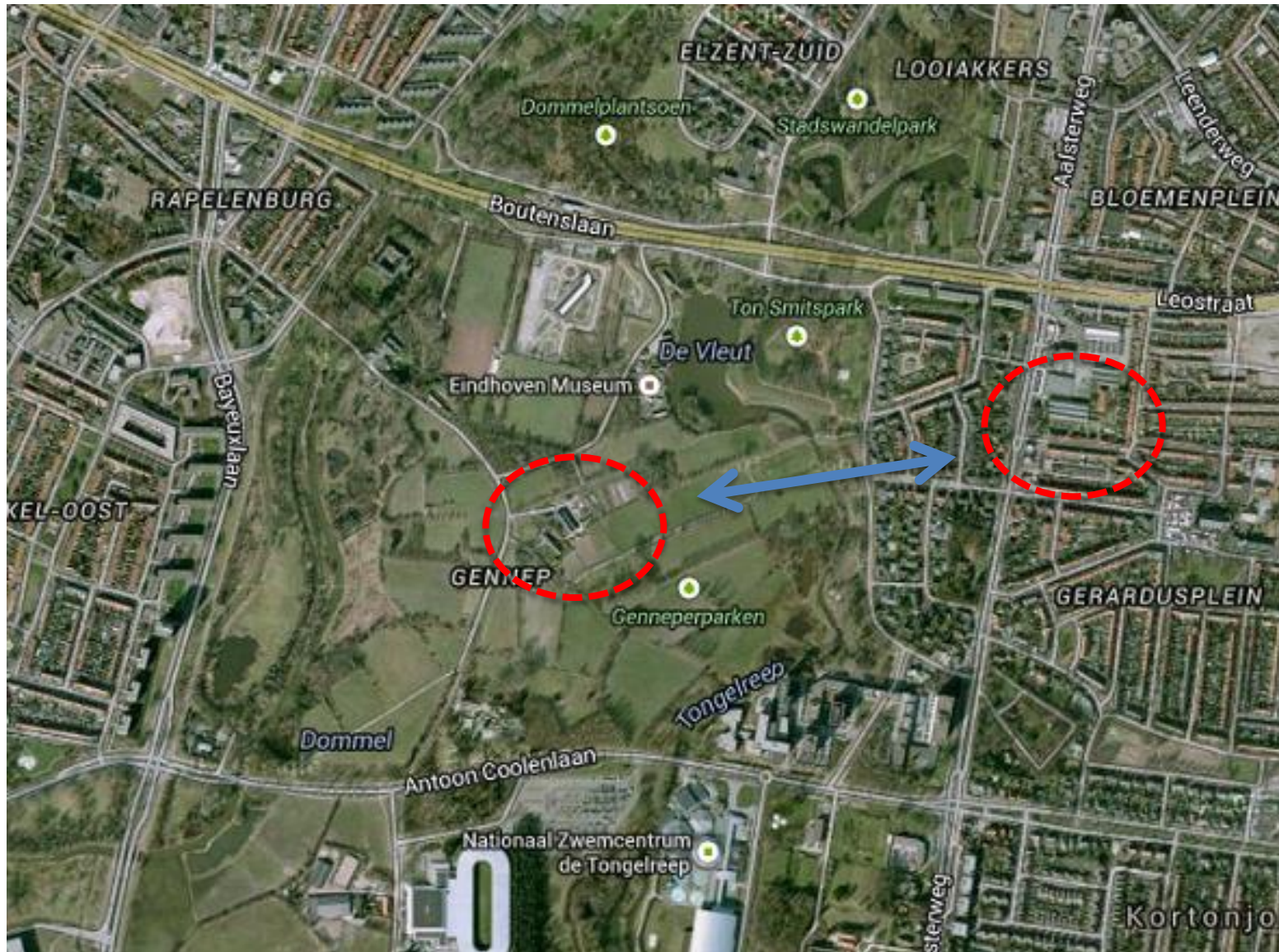
Boomholte → groot genoeg / geïsoleerd genoeg
→ gebufferd / stabiel → warmte vasthouden

temp optimaliseren

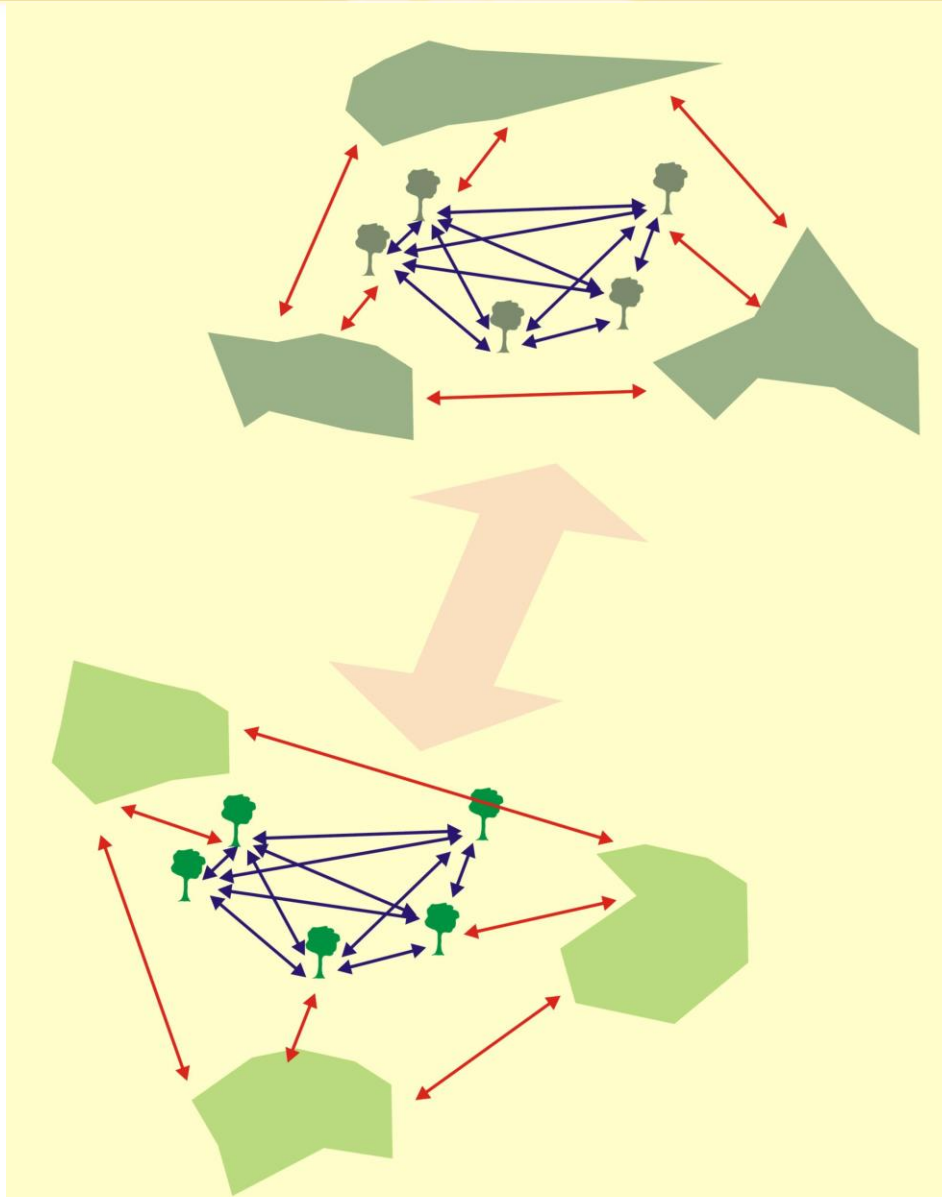
→ niet te hoog/laag **soort**

→ **energiemanagement.**

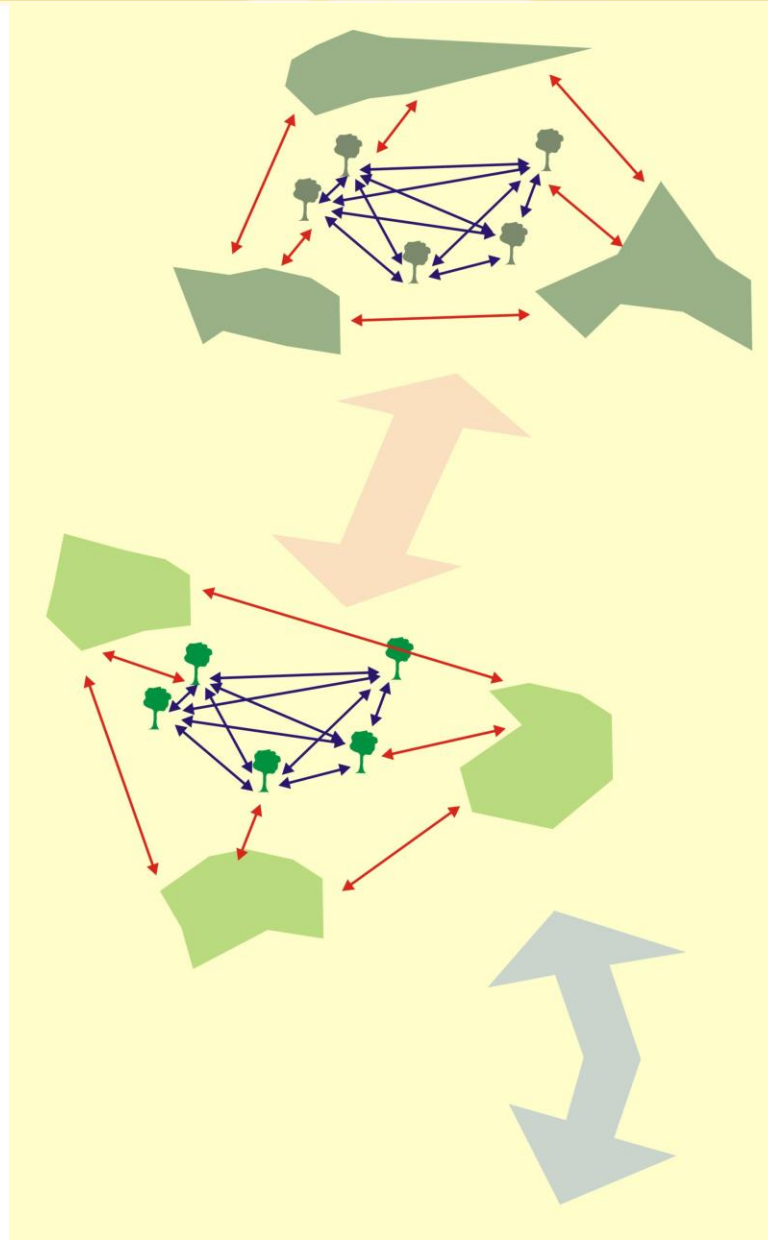

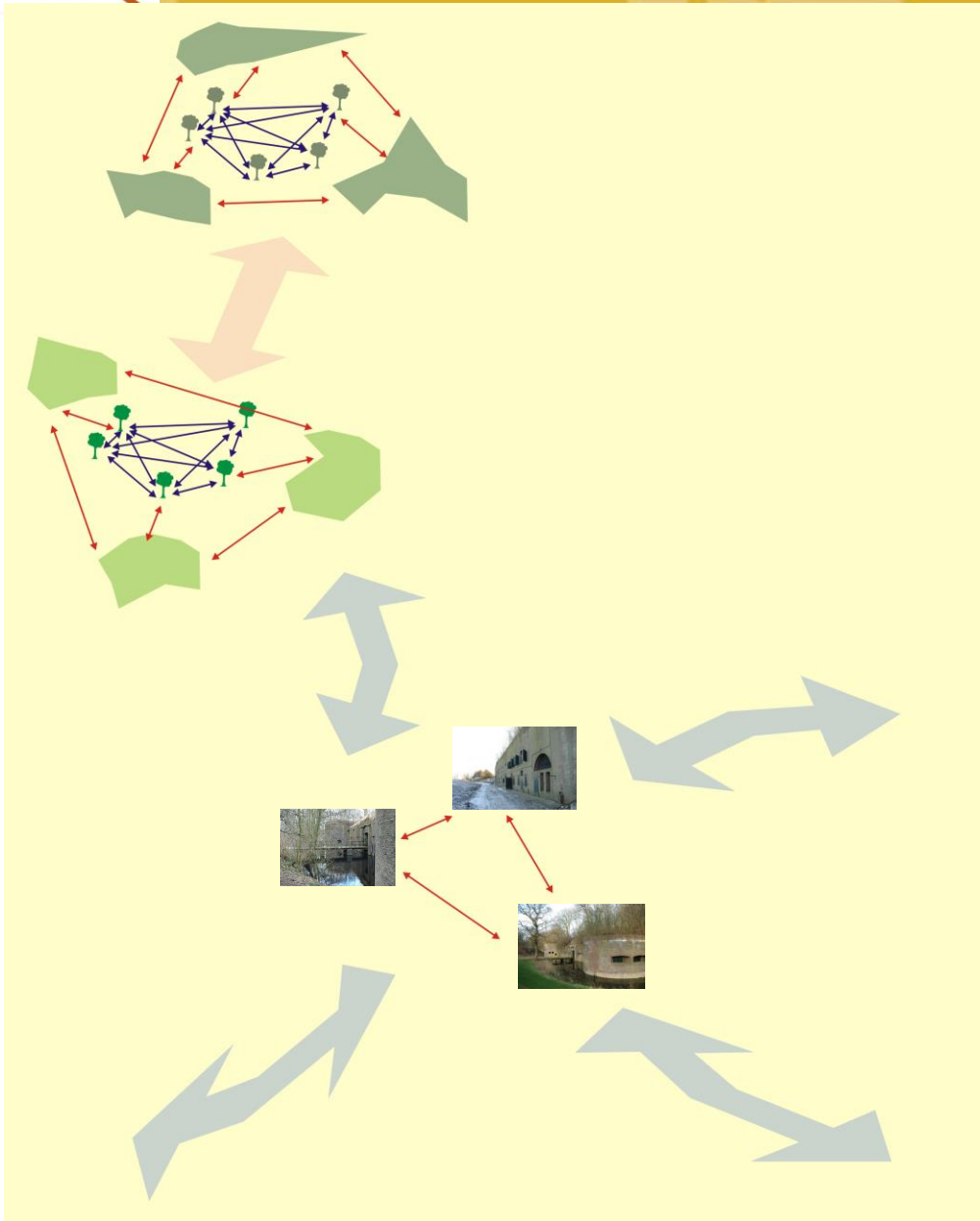
Netwerk voor vleermuizen

Netwerk voor vleermuizen

Netwerk voor vleermuizen

netwerk kolonie

Relatie grotere schaal
populaties
zomer-gebieden

Relatie kleinere schaal
winterverblijf

Relatie grotere schaal
populaties
zomer-winter gebieden

Netwerk voor vleermuizen

routes → verblijf - jacht / verblijf - verblijf / migratie

routes → goed/slecht weer
+ reactie op voedselaanbod

→ seizoen, periode nacht / weersomstandigheden

Jacht → elke avond
→ warmere avonden ← **voor/najaar**
→ niet altijd

→ vaker per nacht ← **kraamtijd**
+ korter routes/voedsel dichtbij

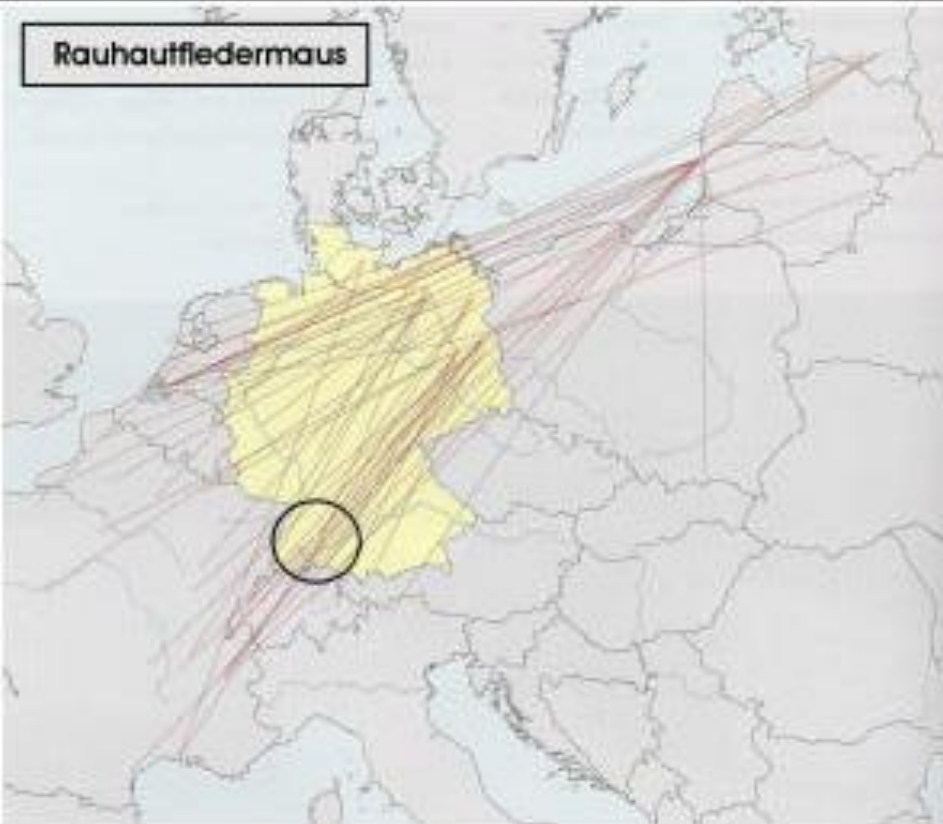
→ seizoen, periode nacht / weersomstandigheden

Routes – migratie / jacht / verblijf-verblijf

- Jacht
- grootte range
  - kleine gebieden (binnen grotere range)
  - Specialistisch – opportunistisch ← → territorialiteit
  - Serie van jachtgebieden
- route/jacht
- sterke binding landschap
  - Lintvormige structuren   soort
  - opgaande vegetatie/water
  - Relatief los van landschap   soort
  - Relatief los van landschap   functie?

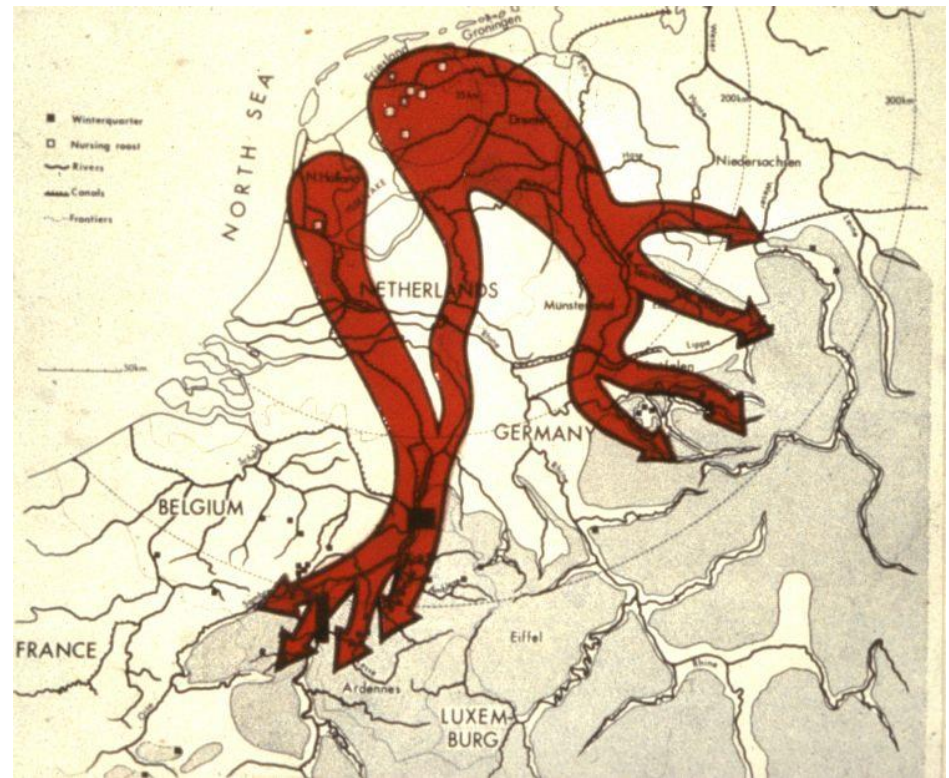
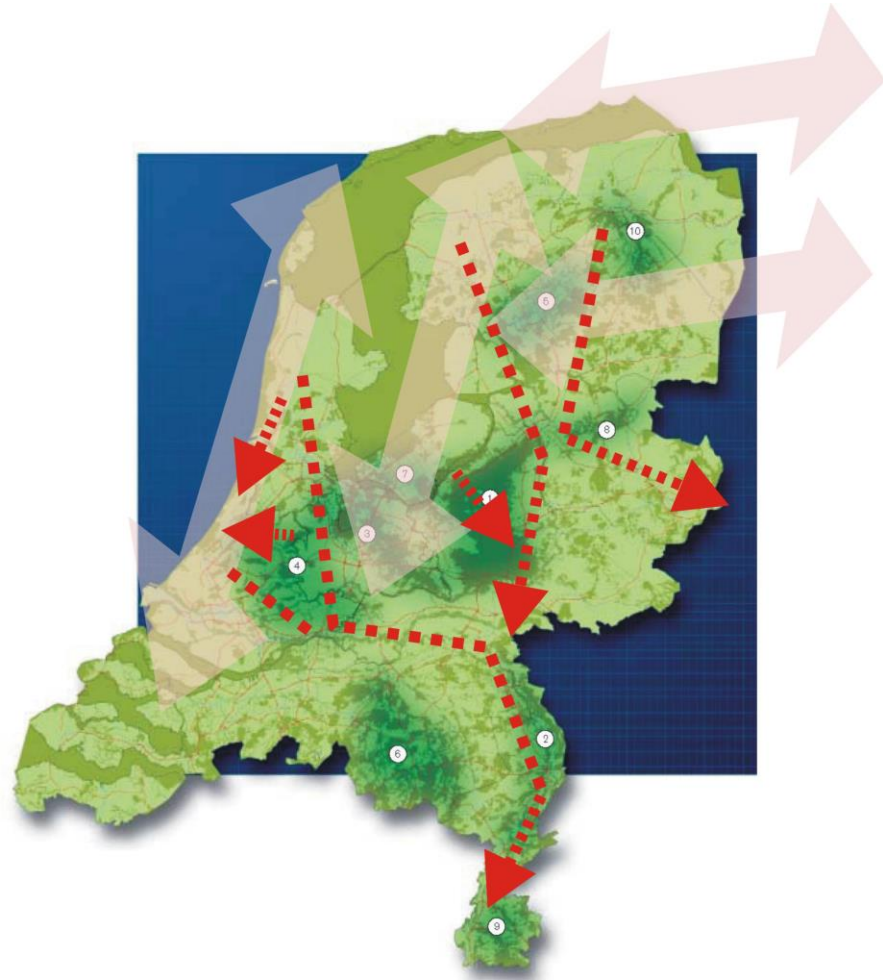
verplaatsing / ook jagen / migratie

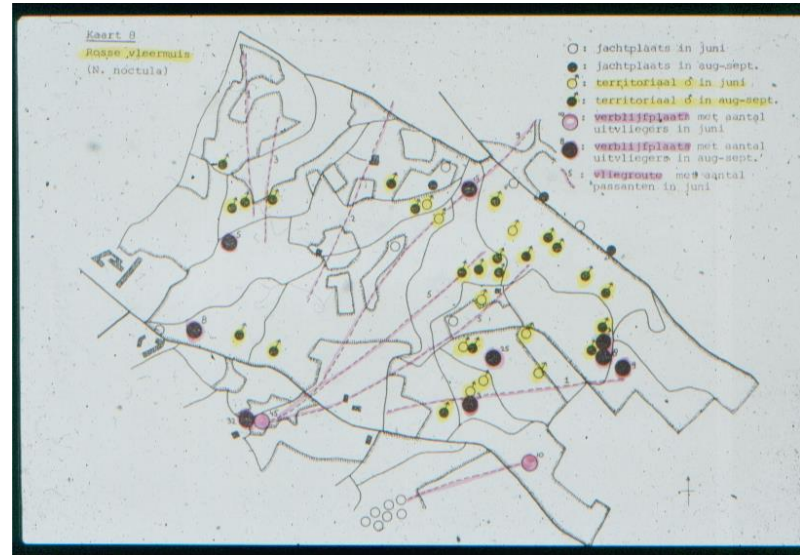
Netwerk voor vleermuizen

Netwerk voor vleermuizen

Balts-territoria
paar-territoria

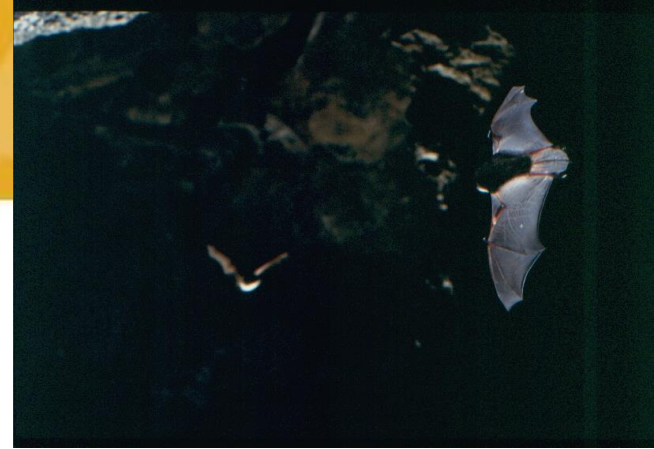
→ ergens paarverblijf

-territoria, -verblijf,
-gebied

→ kraamkolonie / winterverblijf
→ migratieroute

Balts-gebied

→ migratie (langere afstand)
- traditionele locaties / voorspelbaar
- voedsel

Zwermen najaar → voorafgaand overwintering
→ baltsen + paren

→ bij ingangen + in 'winterverblijven'.
→ balts-arena

'winterverblijf' + structuren (in de omgeving)/paarverblijven.

→ # winterverblijven bij elkaar + voedsel

De zwermlocaties + 'paarverblijven' + 'winterverblijven'

→ belangrijke schakel in netwerk

**overleven
energie-management**

winterverblijven

- 'grot'
  - ondergronds en/of grondgedekt
  - donker, koel, vochtig, tochtvrij, ongestoord
  - gebufferd / stabiele temp en luchtvochtigheid
  - gradiënten
- 'Rotsspleet'
  - spleten in grotere stenen gebouwen
  - Warmte van gebouw   centraal in netwerk winter
  - Temperatuurgradiënten.
- Boomholte → groot genoeg / geïsoleerd genoeg
- temp optimaliseren
  - niet te hoog/laag   **soort**
  - + niet onder vriespunt
  - **energiemanagement.**

winterverblijven

strategie

- stabiele winterslaap (zekerheid)
- minder stabiel (reageren op weer)

Kouder

- centraal massawinterverblijf
- verblijven voor verschillende situaties

soort/populatie

- stabiele en dus betrouwbare winterverblijven
- meer risicovolle overwinteringsplekken.
- verblijven voor verschillende situaties

Vanuit ecologie:

netwerk → functionele deelleefgebieden
geheel van → verblijfplaatsen, vliegroutes, jachtgebieden
+ migratieroutes

kolonie (soort).

Nodig → voldoende (potentiele) verblijf, jacht, route/verbinding
→ voldoen aan functionele eisen soort.

onderdelen → meer/minder dynamisch + volgens jaarcyclus

Schaal → zomer/kraamtijd lokaal / regionaal
→ paartijd lokaal / regionaal / Europees
→ migratie lokaal regionaal – Europees
→ migratie – wintertijd

Vanuit ecologie:

netwerk → functionele deelleefgebieden
geheel van → verblijfplaatsen, vliegroutes, jachtgebieden
+ migratieroutes

kolonie (soort).

Vanuit wetgeving

'vaste rust- en verblijfplaats'

→ in ruimere zin ← **netwerk** (groter deel van)
→ in engere zin ← een concrete verblijfplaats

→ behoud functionaliteit

→ voldoende elementen die voldoen aan functionele eisen

**overleven
energie-management**

Vanuit ecologie:

netwerk → functionele deelleefgebieden
geheel van → verblijfplaatsen, vliegroutes, jachtgebieden
+ migratieroutes

kolonie (soort).

Vanuit inventarisatie-inspanning

inventarisatie → intensiteit, timing en methoden
→ gericht op vaststellen / uitsluiten soorten
+ functionele deelleefgebieden
+ voor de soorten,
+ kwaliteit en kwantiteit
+ ruimere verbindingen

Vleermuis-protocol → intensiteit, timing en methoden
→ trefkansen onderzoeken!!

Grotere eenheden → stapsgewijs inzoomen naar dragende structuren

Netwerk voor vleermuizen